

CD Toezicht en Handhaving

Position Paper IPO

Op 7 september debatteert u over toezicht en handhaving waar onder andere het rapport van de commissie van Aartsen op de agenda staat. Vanuit de provincies geven wij u hiervoor graag een aantal punten mee.

1. Ook rijksinspecties en rijkstaken zijn onderdeel van het VTH-stelsel

We constateren dat het advies van de Commissie Van Aartsen voorbij gaat aan de beleids-, regelgevende en uitvoerende taken van het rijk en haar uitvoerende diensten in het VTH-stelsel. Zij vormen een essentieel onderdeel bij het VTH-stelsel. Het rijk is verantwoordelijk voor de rijkstaken, de rijksinspecties, wetgeving en landelijk flankerend beleid. Voor het goed functioneren van het gehele VTH-stelsel behoeft dit expliciet aandacht.

- ***Doe in aanvulling op de onderzoeken van de Commissie Van Aartsen en de Algemene Rekenkamer (decentrale onderdeel van het stelsel) óók onderzoek naar de rijkstaken en het functioneren van de rijksinspecties in het VTH-stelsel om zodoende het gehele stelsel goed te laten functioneren.***

2. Investeer in kennisontwikkeling en kennisdeling omgevingsdiensten

De Commissie van Aartsen constateert dat het voor de slagvaardigheid en effectiviteit van de omgevingsdiensten essentieel is dat er wordt geïnvesteerd in kennisontwikkeling en kennisdeling. In de praktijk blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen omgevingsdiensten als het gaat om investeringen in kennisontwikkeling en kennisdeling. Investeringen in kennisontwikkeling en kennisdeling zijn alleen mogelijk met adequate financiering, waaraan het veel omgevingsdiensten ontbreekt, als gevolg van de beperkte financiële middelen bij met name gemeenten, maar ook provincies. Door het gebrek aan kennis en kennisdeling kunnen (nieuwe) maatschappelijke opgaven zoals transitie naar een Circulaire Economie, de aanpak van Zeer Zorgwekkende Stoffen en de energietransitie niet adequaat worden opgepakt en gerealiseerd. De provincies vragen daarom het rijk als systeemverantwoordelijke meer financiële ruimte te creëren voor kennisontwikkeling en kennisdeling bij omgevingsdiensten. Dit zal georganiseerd moeten worden via gelabeld geld langs het Gemeente- en Provinciefonds, zodat milieutaken niet moeten concurreren met andere taken en het uitvoeringsniveau geen gevaar loopt. Om op die manier bij te dragen aan toekomstbestendige omgevingsdiensten.

- ***Laat het rijk als stelselverantwoordelijke via gelabeld geld financieel bijdragen aan de kennisontwikkeling en kennisdeling van de omgevingsdiensten, zodat de toekomstbestendigheid van de diensten wordt gewaarborgd***

3. Toezicht door de ILT op omgevingsdiensten is ongewenst

De Commissie van Aartsen constateert een 'toezichtsgat' door het ontbreken van (extern) toezicht op de omgevingsdiensten. De Commissie stelt daarom voor om Rijkstoezicht via ILT uit te laten voeren op de omgevingsdiensten. Dit zou niet alleen voorbij gaan aan de controlerende taken en bevoegdheden van de deelnemende gemeenten en provincies, het zou ook betekenen dat de slager dan zijn eigen vlees keurt. Immers, ook de ILT is bij datzelfde toezicht betrokken als adviseur bij complexe bedrijven en is mede-toezichtshouder. Rijkstoezicht op omgevingsdiensten past niet in het stelsel van interbestuurlijk toezicht, waarbij het Rijk toezicht houdt op provincies en provincies toezicht houden op gemeenten. Provincies vinden dat dit toezichtsgat gedicht moet worden, door professionele visitaties waarvan de resultaten openbaar worden gemaakt.

- ***Dicht het toezichtsgat op de omgevingsdiensten via een onderlinge verplichte visitatie van omgevingsdiensten, waarbij de resultaten van de visitaties openbaar zijn en worden gedeeld met de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de gemeenteraden***

4. Standaardiseer het basistakenpakket omgevingsdiensten

In 2016 is de Wet VTH in werking getreden, waarin het wettelijk takenpakket van de omgevingsdiensten is uitgewerkt, waaronder het basistakenpakket. Zoals de Commissie Van Aartsen constateert, hebben niet alle omgevingsdiensten het volledige basistakenpakket gekregen van gemeenten. Een uniform basistakenpakket is noodzakelijk voor het goed functioneren en de robuustheid van de omgevingsdiensten, zoals ook door de Commissie van Aartsen naar voren is gebracht. Interbestuurlijk toezicht is geen geëigend instrument gebleken om het beleggen van de basistaken te effectueren. Daarom vragen de provincies het rijk:

- ***Zorg dat bij elke omgevingsdienst het volledige basistakenpakket is belegd***

5. Zorg voor een uniform informatiesysteem zodat data gedeeld kunnen worden

De Commissie Van Aartsen constateert dat het voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de VTH-taken noodzakelijk is dat er permanent toezichts-informatie wordt gedeeld. Ook de Algemene Rekenkamer wijst op het grote belang van landelijk beschikbare, kwalitatief goede data voor de aanpak van milieucriminaliteit. Toch zijn niet alle omgevingsdiensten aangesloten bij het huidige informatiesysteem (Inspectieview Milieu). Het huidige decentrale stelsel van omgevingsdiensten is niet ontworpen om landelijk informatie te delen. De provincies roepen het rijk daarom op om als stelselverantwoordelijke een uniform landelijk informatiesysteem mogelijk te maken.

- ***Laat het rijk Investeren in een verplicht landelijk informatiesysteem, waardoor het mogelijk wordt op landelijk niveau uniform data met elkaar te delen en milieucriminaliteit effectief te bestrijden***